

Rosses en la clandestinitat

La dona jove diu: “Em dic Kater, encantada”. És dins un palau en ruïnes a la vora del riu Moskva. Una porta de fusta penja de les frontisses i el vent entra que xiula per una finestra trencada. Ja fa dos dies que una tempestat de neu arrasa la capital russa.

Igual que les altres activistes del grup revolucionari Pussy Riot, que s’anomenen Blondie, Terminator, Puck o Schumacher, la dona gràcil també amaga la identitat darrere un pseudònim.

Per sortir a les fotos es posa un passamuntanyes de llana de color verd llampant en què ha fet tres forats per als ulls i els llavis. Duu els cabells llargs i poca cosa més se’n pot saber.

Ja fa tres hores que un tribunal de Moscou ha prohibit quatre vídeos del grup: musicals i de protestes. Divulgar els vídeos es considera un delictes. La jutgessa no ha vist cap vídeo però basa la seva opinió en un paràgraf extremista que s’aplica contra pamflets de terroristes txetxens.

Les dones de Pussy Riot van criticar el polític rus Vladímir Putin i el seu sistema d’una manera tan brusca com no ho havia fet ningú des de feia temps. Tres d’elles van ser denunciades després d’una perillosa actuació a la catedral més important del país, a la plaça Roja, i dues estan arrestades.

El Kremlin no abaixa la guàrdia. Les altres dones del grup, afectades per la situació, no tenen més remei que témer la policia i el servei secret. La propaganda russa intenta fer creure que la banda s’ha dissolt. “Això és del tot fals”, diuen les dones durant una trobada clandestina amb la revista *Der Spiegel*, “sols és que la lluita s’ha fet més difícil”.

Fins i tot Kater, que va proporcionar a la banda la fama mundial que ara tenen, va assistir a la reunió. Si l’agafessin, segurament acabaria en un camp de treball forçat. Els Nostres, una organització de joventuts del Kremlin seguidora de Putin, ha establert una recompensa per les dones fugitives.

Fa dues setmanes, es va anunciar la decisió de la censura i a Pussy Riot els

Moscou prohibeix videoclips de les Pussy Riot i els mitjans de comunicació celebren la fi de la banda revolucionària. Però unes quantes dones encara hi estan implicades, un edifici amagat els serveix de seu central. Volen continuar lluitant.

va tocar de passar uns dies terribles. Hi va haver diversos enfrontaments entre alguns activistes i Piotr Versilov, el marit de la líder del grup detinguda, Nadejda Tolokonnikova, que aposta per la ideologia de la música-guerrilla.

Més endavant els advocats, despatxats per les ondemnades, van acusar Iekaterina Samutsévix, que havia sortit en llibertat condicional, dient que era una agent del Kremlin. El diari del règim *Rossiiskaja Gazeta* celebra “La fi de Pussy Riot”.

També va anunciar la decadència de les artistes polítiques el diari rus *Izvestia*. Avui dia aquest diari pertany a un amic de Putin, milionari des de l’any en què ex-agents del servei secret i ex-mafiosos van robar béns públics de l’enderrocada Unió Soviètica. La redacció va convèncer Eduard Limónov, un escriptor famós perquè malparlès del grup. L’escriptor va fer burla de la cantant de Pussy Riot, Maria Aliókhina, que ara es troba en un camp de treballs forçats per a dones situat a 1.200 quilòmetres de Moscou. Aliókhina va implorar al director del camp de treball que la canviés de barraca i la posés en una cel·la individual, va explicar Limónov: “Aquesta noia pèl-roja i mamelluda” fi-

nalment no va suportar més el contacte amb les altres detingudes, amb dones normals i corrents del centre de la població: “Pussy Riot s’ha rendit”.

Si visitem la cantant Kater, podem veure a través de la seva finestra les torres del Kremlin, a l’altra banda del riu Moskva. Al costat de la vila en ruïnes hi ha la central de la petrolera Rosneft, que presideix un altre amic de Putin. Kater està disposada a arribar al centre del poder, encara que per por de la policia es va haver d’anar canviant de pis durant un bon temps. “Vull demostrar que no ens sotmetem”, diu. Pussy Riot hauria de continuar com el símbol més important per a demostrar que a Rússia encara es planta cara: “La distància entre el poble i el govern es va fent cada vegada més gran”.

Alguns quilòmetres més enllà, a les fileres interminables de cases i anuncis lluminosos cridaners, un petit apartament anodí situat als pisos més alts d’una torre serveix de refugi per a les altres membres de Pussy Riot (i com a seu central). A la paret de la cuina hi ha unes quantes caixes amb les pertinences de Nadejda Tolokonnikova, que ara està arrestada. Dins una de les caixes hi ha un tigre de peluix de la seva filla Gera, de quatre anys, que mira cap a uns brics de llet i ampolles de cervesa. Gera ara viu amb els avis. El seu tigre porta un barret de pirata.

Les dones de Pussy Riot mantenen en secret l’adreça, ni tan sols els mateixos advocats saben on tenen la seu. Aquí viu Versilov, el marit de Tolokonnikova. Iekaterina Samutsévix, l’activista que ha sortit en llibertat condicional, també s’hi va allotjar amb una amiga. No són ingènues. Pressuposen que el servei secret d’interior ja coneix l’edifici, per tal com Samutsévix ha d’utilitzar el seu mòbil de tant en tant i naturalment això en revela la localització. Per això les altres dones i simpatitzants només s’hi queden durant poc temps. Ningú no pot saber ni quants membres té la banda.

Samutsévix gasta una jaqueta esportiva de color gris amb una etiqueta vermella que posa “Outsider”. Es comunica per Facebook amb els patrocinadors des d’un escriptori provisional de l’habitació, treballa per tornar a portar el grup cap a l’ofensiva. “A la televisió estatal se’ns presenta sempre com a imbècils”,

Acció de les Pussy Riot a la catedral del Crist Salvador de Moscou contra la crida del patriarca ortodox a votar Putin.

explica Samutsévitx. “Hi ha un fum persones en la nostra contra encara que no sàpiguen quines idees tenim”.

Quan es vol distreure, llegeix un llibre sobre història de la indústria cinematogràfica; va estudiar fotografia a la Universitat de Moscou. Al terra hi ha una maleta i dues motxilles. Les caixes del supermercat li fan d'armari per a la roba. Té un llibre d'il·lustracions de l'artista conceptual xinès Ai Weiwei i un llibre del dissident rus guanyador del Nobel de literatura Joseph Brodsky. I *The Strategy of Conflict*, el clàssic de l'economista americà Thomas Schelling que tracta de geopolítica i de l'era nuclear.

Pussy Riot, de moment, duu a terme la seva lluita en fronts més fàcils de controlar. Per ara les dones volen plantar cara als rumors que corren sobre el grup. Tal i com diu Samutsévitx al diari *Izvestia*, la seva amiga Maria no va infringir cap normativa al camp de treball forçat. Però, perquè no pogués incitar les altres detingudes, el director la va tancar en una cel·la individual, ja que ella mai no hi hauria anat voluntàriament.

També és falsa l'acusació que les Pussy Riot es vulguin fer famoses per guanyar diners: fa dues setmanes, durant una conferència de premsa a Moscou, els advocats que havien estat despatxats van presentar uns documents de les condemnades. Samutsévitx i les altres dues havien signat una autorització que permetia registrar una empresa per a la comercialització del nom Pussy Riot.

“Rebutgem qualsevol comercialització”, diu Samutsévitx: “Els advocats havien anat a la presó preventiva i subreptíciament havien obtingut les signatures”. Samutsévitx va comentar que la defensa es devia referir a la necessitat d'algunes signatures per a formalitats en el següent procediment.

El pitjor difamador n'és, però, el mateix Putin. A mitjan novembre, durant una xerrada al Kremlin amb la cancellera Angela Merkel, li va parlar d'un suposat antisemitisme per part de les activistes. Es referia a una actuació del setembre del 2008 en què apareixia Samutsévitx.

El vídeo de l'actuació és bastant groller, mostra Voinà (“Guerra”), el grup predecessor de Pussy Riot. Voinà imita-

va de manera bastant bèstia l'execució de tres obrers d'Àsia Central i dos homosexuals amb *shorts* i boàs de plomes. Era una acció en contra de l'hostilitat contra els immigrants i els gais, potser de mal gust. Però, en absolut, “no hi surt cap jueu”, diu Samutsévitx.

Encara no és clar si Putin en va estar mal informat. El que sí que és ben clar és que la polèmica ha beneficiat Rússia.

La propaganda que criminalitza Pussy Riot és efectiva. Constantment, a la televisió es pot veure un vídeo que ensenya una altra acció de Voinà en què una dona jove en un supermercat s'empassa un pollastre congelat per protestar contra la mania consumista. Presentar l'artista en acció com una boja excèntrica suavitza la propaganda de Putin.

És la lluita entre David i Goliat, dues dones contra el poder del Kremlin i els seus mitjans. I potser també hi ha un altre personatge bíblic important en el drama de Pussy Riot: Judes. “Quan vam entrar a la catedral del Crist Salvador, vaig tenir la sensació que prèviament s'havia filtrat tota l'acció”, explica Samutsévitx.

Les dues membres de la banda de punk rock Pussy Riot encara detingudes: Maria Aliókhina, a l'esquerra, i Nadejda Tolokonnikova.

Les dones volien representar un vídeo provocatiu sobre l'altar. Era el dimarts 21 de febrer i la catedral era quasi buida. Però a Samutsévix li va semblar com si els homes de la coneguda guàrdia de l'altar les haguessin estat esperant. També troba estrany que precisament el dia de la *performance* hi hagués un membre d'un grup eclesialístic radical ortodox a la catedral, encara que no s'hi digués missa ni hi tingués res a fer, allà.

La tropa radical cristiana només té unes quantes desenes de seguidors actius a tot Moscou. Però la declaració d'aquest home després d'això es va destacar als mitjans. Deia que l'actuació havia ferit els seus sentiments religiosos. En això va basar en acabat la seva idea en contra de les dones detingudes.

Havia estat tot un muntatge dels agents del servei secret de Putin? Amb l'ajuda de la campanya en contra de Pussy Riot, just abans de les eleccions presidencials, Putin podia convèncer els seus votants conservadors.

A més a més, que Pussy Riot difamés el cap religiós de l'església ortodoxa, el

patriarca Ciril, a la sala de l'altar, insultant-lo greument va dividir l'oposició, ja que a l'ala nacionalista no els va agradar gens.

De fet, es va danyar la imatge d'un patriarca que el mateix Kremlin observa de manera crítica com a competidor per la direcció moral del país. A l'església es va desencadenar ràpidament una manifestació enèrgica per veure si s'havia de castigar o perdonar les dones. Ciril va vacil·lar bastant i per això va perdre gran part de la seva popularitat.

Només Putin va treure profit de la situació gràcies a la desconfiança que caracteritza els estats espies i que també dilueix l'oposició. El polític més prominent i crític amb Putin, Vladímir Milov, que abans era el ministre d'energia, creu que Piotr Versilov, el marit de Tolokonnikova, rep ajuda del servei secret.

Milov descriu una actuació peculiar de Versilov i Tolokonnikova durant una manifestació anti-Putin a l'abril del 2007: tots dos van animar la multitud a atacar la policia. Els guardes els van agafar i els van deixar en mans de la policia mateix per por que la situació empitjorés.

Seguidament es van presentar homes vestits de paisà, aparentment funcionaris estatals igual que Milov, i van mirar de convèncer els seus companys uniformats per "impedir que els provocadors fossin arrestats".

Versilov creu que l'acusació és ridícula.

Al pis compartit de Pussy Riot ja s'ha fet fosc. Iekaterina Samutsévix es posa un anorac i surt de camí cap a l'oficina de correus, situada al centre de la ciutat. Vol enviar un telegrama amb novetats i paraules reconfortants a la seva amiga Nadejda Tolokonnikova al camp de treball forçats.

Al metro uns joves reconeixen Samutsévix: mentre va durar el procés, la televisió quasi cada dia mostrava imatges d'ella i les altres dues tancades en una gàbia de vidre a la sala del tribunal.

Els joves miren amb uns ulls ben oberts la noia de Pussy Riot, com si fos un fantasma maligne.

Matthias Schepp
© Der Spiegel

Traducció: Gemma Cardona